

«Бекітілді»

«Еуразиялық Сауда Жүйесі» тауарлық биржасы» АҚ тұрақты жұмыс істейтін Биржалық арбитражының шешімімен

«Келісілді»

«Еуразиялық Сауда Жүйесі» тауарлық биржасы» АҚ Басқармасының шешімімен, хаттама № 1563, «24» қараша 2021 ж.

«24» қараша 2021 жылдан бастап күшіне енгізілді.

**Биржалық арбитраж регламенті
«Еуразиялық Сауда Жүйесі» тауарлық биржасы» АҚ**

Алматы қ.

1-бап. Жалпы ережелер

- 1.1. Осы «Еуразиялық Сауда Жүйесі» тауарлық биржасы» АҚ биржалық арбитраж регламенті (бұдан әрі – Регламент) ҚР «Тауар биржалары туралы» 04.05.2009 ж. Заңына, ҚР «Арбитраж туралы» 08.04.2016 ж. №488-V Заңына сәйкес әзірленген. 488-V ЗРК; Биржалық сауда ережелеріне сәйкес
- 1.2. Осы Регламент мыналарды айқындайды:
- тұрақты жұмыс істейтін арбитражды ұйымдастыру тәртібі мен арбитраждық іс жүргізу ережелері;
  - Биржа биржалық арбитражының мәртебесі, оны құру мен жұмыс тәртібі;
  - Биржалық арбитраждың қарауына жататын даулар түрлері;
  - дауларды қарау тәртібі мен Биржалық арбитражбен олар бойынша шешімдер шығару тәртібі;
  - осындай шешімдерді міндетті орындау тәртібі;
  - Сауда қатысушыларына тәртіптік ықпал ету шаралары түрлері;
  - Биржалық арбитражбен Биржаның уәкілетті басқару органдарына ұсынымдар беру тәртібі;
- 1.3. Регламентте мынадай ұғымдар мен қысқартулар қолданылады:
- Биржалық арбитраж – Биржа мен Сауда қатысушылары арасындағы биржалық сауда саласындағы даулар мен шағымдарды шешу үшін Биржамен құрылған тұрақты жұмыс істейтін арбитраж;**
- Биржа - «Еуразиялық Сауда Жүйесі» тауарлық биржасы» АҚ;**
- Биржалық мәміле – Биржалық сауда ережелеріне сәйкес Биржаның сауда секцияларында Сауда қатысушылары жасасқан мәміле;**
- Іс – Биржалық арбитражбен қарауға (арбитраждық іс жүргізуге) қабылданған талап арызы;**
- (арбитраждық іс жүргізу);
- Арбитр – осы Регламентке сәйкес арбитр ретінде тағайындалған жеке тұлға;**
- Сауда қатысушысы – Биржалық мәміле жасасқан тұлға, арбитраждық іс жүргізудің тарапы (талапкер және жауапкер);**
- Арбитраждық келісім – тараптардың (биржалық шарт) Биржалық арбитражға ереуіл туралы жазбаша келісімі;**
- Арбитраждық іс жүргізу – дауды қарау процесі;**
- Биржа Ережелері – Акционерлік қоғам «Тауар биржасы» сауда ережелері «Еуразиялық Сауда Жүйесі», сауданы ұйымдастыру бойынша қызметтер көрсету шарттары, ақпараттық-техникалық қамтамасыз ету қызметтерін көрсету шарттары;**
- Биржа Басқармасы – Биржаның алқалы атқарушы органы.**
- Арбитрлер тізілімі – «Еуразиялық Сауда Жүйесі» акционерлік қоғамы «Тауар биржасының» Биржалық арбитражының арбитрлері туралы мәліметтер бар тізім;**

жеке тұлға) арбитраждің тегі, аты, әкесінің аты, жұмыс тәжірибесі жұмыс орны, лауазымы мен жұмыс кезеңі, ғылыми дәрежесі;

Іскерлік айналыс дәстүрлері – азаматтық-құқықтық қатынастар саласында қалыптасқан және кеңінен қолданылатын мінез-құлық ережелері;

- 1.4. Биржалық арбитраждың мақсаты Биржа мен Сауда қатысушылары арасындағы биржалық сауда саласындағы Биржалық мәмілелер бойынша даулар мен шағымдарды қарау болып табылады.
- 1.5. Биржалық арбитражбен қаралатын биржалық дауларға Биржа мен сауда қатысушылары арасындағы дауларды қосқанда, Сауда қатысушылары арасындағы биржалық мәмілелер бойынша даулар жатады.
- 1.6. Биржалық арбитраж Биржа мен Сауда қатысушылары арасындағы Биржалық мәмілелер бойынша арбитраждық іс жүргізуді мынадай қағидаттарда жүзеге асырады:
  - 1) тараптардың ерік дербестігі қағидаты, оның мәніне сәйкес тараптар алдын ала өзара келіссе отырып, арбитраж орнын таңдауға құқылы;
  - 2) заңдылық қағидаты, оның мәніне сәйкес арбитраж мен арбитраждар ҚР Конституциясының нормаларын, ҚР заңдарын ғана басшылыққа алады;
  - 3) тәуелсіздік қағидаты, оның мәніне сәйкес арбитраж мен арбитраждар оларға берілген даулар мен шағымдарды шешу кезінде тәуелсіз;
  - 4) бәсекелестік және тараптардың теңдігі қағидаты, оның мәніне сәйкес арбитраждық іс жүргізудегі тараптар бірдей құқықтарға ие;
  - 5) әділеттілік қағидаты, оның мәніне сәйкес арбитраж мен арбитраждар оларға берілген даулар мен шағымдарды шешу кезінде және тараптар әділдік принципін ұстанады;
  - 6) конфиденциалдылық қағидаты, оның мәніне сәйкес арбитраж мен арбитраждар оларға берілген даулар мен шағымдарды шешу кезінде және тараптар әділдік принципін ұстанады;
  - 7) арбитраждық келісімнің дербестігі қағидаты, оның мәніне сәйкес негізгі шартты жою, өзгерту немесе жарамсыз деп тану арбитраждық келісімнің жойылуына, өзгертілуіне немесе жарамсыз деп танылуына әкеп соқпайды;

- 1.7. Биржалық арбитраж даулар мен шағымдарды ҚР Конституциясына, ҚР заңнамасының нормалары мен принциптеріне сәйкес қарайды.
- 1.8. Биржалық арбитраж өз жұмысында осы Регламентті және ҚР «Арбитраж туралы» Заңын басшылыққа алады.
- 1.9. Дауды реттейтін құқық нормалары болмаса, Биржалық арбитраж ұқсас қатынастарды реттейтін құқық нормаларын қолданады.
- 1.10. Биржалық арбитражбен даулардың мәні бойынша қабылданған шешімдер тараптар үшін міндетті.
- 1.11. Кәмелетке толмаған тұлғалардың, іс-әрекет қабілетсіз немесе іс-әрекет қабілеті шектеулі деп танылған тұлғалардың мүдделерін қозғайтын даулар арбитражға бағынышты емес.
- 1.12. Арбитраж ҚР заңды тұлғалары мен жеке тұлғалары арасындағы, егер кемінде бір тарап шетелдік тұлға болса даулар мен шағымдарды қарай алмайды.
- 1.13. Мемлекеттік органдар, мемлекеттік кәсіпорындар, сондай-ақ жарғылық капиталындағы мемлекеттің үлесі 50 және одан да көп пайызды құрайтын заңды тұлғалар арбитраждық келісімнің тараптары бола алмайды.
- 1.14. Биржалық арбитраждың шешімі заңнамада белгіленген тәртіппен құзыретті сотта шағымдалуы мүмкін.
  - 1) тарап немесе мүдделері қозғалған тұлға шағым бергенде

Биржалық арбитраж шешімін жою туралы өтінішпен дәлелдемелер ұсынса:
шығарылды;

арбитраждық шешім арбитраждық келісімде қарастырылмаған немесе оның шегіне кірмейтін дау бойынша шығарылған болса;

Арбитраждық келісімде қамтылатын мәселелер бойынша арбитраждық шешім бөлінуге болатын жағдайда

арбитраждық келісімнің тараптарының бірі сот тарапынан іс-әрекет қабілетсіз немесе іс-әрекет қабілеті шектеулі деп танылса;

шешімі шығарылған тарап арбитражді тағайындау немесе арбитраждық іс жүргізу туралы тиісінше хабардар етілмесе;

сол тараптар арасындағы, сол нысан бойынша және сол негіздер бойынша дауда шығарылған, заңды күшіне енген шешім болса;

арбитраждың құрамы немесе арбитраждық іс жүргізу рәсімі тараптардың келісіміне немесе арбитраж орнының заңнамасына сәйкес келмесе;

шешім тараптар үшін әлі міндетті болмаса немесе жойылса, немесе оны орындау тоқтатыла тұрса

2) сот осы арбитраждық шешімді тану және (немесе) орындауға беру ҚР мемлекеттік тәртібіне қайшы келеді деп белгілесе;

Сот арбитраждық шешімді тану және (немесе) орындауға беру мәселесі бойынша ұйғарым шығарады.

2-бап. Биржалық арбитражды қалыптастыру тәртібі мен жұмыс кестесі

- 2.1. Биржалық арбитраж құрамына Биржа Басқармасы тағайындайтын үш арбитраж кіреді. Арбитражлардың бірі Председатель болып тағайындалады.
- 2.2. Биржалық арбитраждың арбитражлары осы Регламентке сәйкес кандидаттар арасынан Биржа Басқармасының шешімімен сайланады (тағайындалады):
  - 1) жоғары білімі болуы және

биржалық сауда саласында қажетті білімге ие болуы. Бұл ретте Биржалық арбитражды Председательі үшін жоғары заң білімінің болуы міндетті;

- 2) жасы бойынша отыз жастан кіші болмауы;
- 3) мамандығы бойынша кемінде бес жыл жұмыс тәжірибесі бар;
- 4) толық іс-әрекет қабілетті;
- 5) алынбаған немесе өтелмеген соттылық немесе айыптаулардың болмауы;
- 6) ҚР Парламентінің депутаты, ҚР маслихатының депутаты болмайтын, мемлекеттік қызметкер болмайтын;

- 2.3. Биржалық арбитраждың арбитрлері мерзімсіз тағайындалады. Биржалық арбитраждың арбитрінің өкілеттігі Биржа Басқармасының шешімімен тоқтатылады.
- 2.4. Биржалық мәміле бойынша дау барлық Биржалық арбитраж арбитрлерінің қатысуымен ғана қаралады.
- 2.5. Дауды Биржалық арбитражға берген тараптар Биржалық арбитраждың арбитріне қарсылық білдіруге құқылы.
- 2.6. Биржалық арбитраж арбитрлерінің біріне қарсылық білдірілген жағдайда дауды жеке-дара Биржалық арбитражды Председательі қарайды.
- 2.7. Биржалық арбитражды Председательінің өзіне қарсылық білдірілген жағдайда дауды жеке-дара Биржалық арбитраждың тізілімінен арбитр қарайды.
- 2.8. Биржалық арбитраж даудың тараптарымен келісе отырып, өз жұмыс кестесін дербес айқындайды.
- 2.9. Биржалық арбитраж арбитраждық іс жүргізуді жабық отырыста жүргізеді.
- 2.10. Арбитраждық іс жүргізуге дайындық мерзімдері мен Биржалық арбитражбен дауды қарау мерзімдері ҚР «Арбитраж туралы» Заңына сәйкес. Аталған мерзімдер Биржалық арбитраж арбитрлерінің ауру кезеңіне, сондай-ақ тараптардың арбитраждық іс жүргізудегі деректерді ұсыну мерзіміне соразмерно ұзартылуы мүмкін.
- 2.11. Биржалық арбитраж даулар мен шағымдарды тұрақты орналасқан жері бойынша қарайды: ҚР, 050051, Алматы қ., Достық д-лы 136, «Пионер» бизнес-орталығы 12-қабат. Ерекше жағдайларда Биржалық арбитражды шыққан жерде өткізуге жол беріледі.

- 2.12. Биржалық арбитраждың отырыстарын хаттамалауды Биржалық арбитраж тағайындаған хатшы жүзеге асырады.

3-бап. Биржалық арбитражбен дауды шешуге байланысты шығыстар

- 3.1. Биржалық арбитражбен дауды шешуге байланысты шығыстар:
- арбитрлердің арбитраждық іс жүргізуге қатысуына байланысты шеккен шығыстарын;
  - арбитрлер сыйақысын;
  - сарапшыларға, мамандарға және аудармашыларға төленуге тиіс сомаларды;
  - жазбаша және заттай дәлелдемелерді қарауға байланысты арбитрлердің шеккен шығыстарын;
  - куәлардың шеккен шығыстарын;
  - шешімі Биржалық арбитражда шыққан тарап өкілінің қызметтеріне ақы төлеу шығыстарын;
  - арбитраждық іс жүргізуді ұйымдастыру мен материалдық қамтамасыз ету шығыстарын қамтиды.

- 3.2. Арбитрдің сыйақысы мынадай шкала бойынша айқындалады:

50 000 теңге	талап сомасы 5 000 000 теңгеге дейін болған кезде
75 000 теңге	талап сомасы 5 000 000 теңгеден 10 000 000 теңгеге дейін болған кезде
90 000 теңге	талап сомасы 10 000 000 теңгеден 50 000 000 теңгеге дейін болған кезде
110 000 теңге	талап сомасы 50 000 000 теңгеден 100 000 000 теңгеге дейін болған кезде
350 000 теңге	талап сомасы 100 000 000 теңге және одан жоғары болған кезде

- 3.3. Биржалық арбитражда дауды шешуге байланысты шығыстарды дау тараптары арасында бөлуді Биржалық арбитраж қалауы бойынша жүзеге асырады.
- 3.4. Биржалық арбитражда шешімі шыққан дау тарабының өкілі қызметтеріне ақы төлеу шығыстарын Биржалық арбитраж қалауы бойынша шешімінде белгілейді.
Биржалық арбитражда дауды шешуге байланысты шығыстарды бөлу шешімде немесе ұйғарымда көрсетіледі.
- 3.5. Талапкер талаптан бас тартқан жағдайда ол шеккен шығыстар жауапкермен өтелмейді.
- 3.6. Принудительно орындаумен байланысты қосымша шығыстар шешімінің принудительно орындауды талап еткен тарапқа жүктеледі.
- 3.7. Арбитрлер тараптардан арбитраждық іс жүргізумен байланысты арбитрлер шеккен шығыстарды қамтамасыз ету беруді талап ете алады.

талаптар. Тараптардың бірі белгіленген мерзімде талап етілген қамтамасыз етудің өз бөлігін берілмесе;

Арбитрлер арбитраждық іс жүргізу барысында берілген қамтамасыз етуді пайдалануға құқылы.

Тараптар бірлесе қатыспаған арбитрлерді өтемпұл туралы келісім жарамсыз болып табылады.

Арбитрлер шешім шығаруды сыйақы төлеуге байланысты жасауға құқылы емес.

4-бап. Биржалық арбитражбен дауды қарау (арбитраждық іс жүргізу)

- 4.1. Биржалық арбитраж оның өкілеттігінің (юрисдикциясының) болуы немесе болмауы туралы мәселені дербес шешеді.
- 4.2. Биржалық арбитраж арбитраждық іс жүргізуді осы Регламентке және ҚР «Арбитраж туралы» Заңына сәйкес жүзеге асырады.
- 4.3. Арбитраждық іс жүргізу орны: Алматы қ., Достық д-лы 136, «Пионер» бизнес-орталығы
12-қабат.
- 4.4. Талапкер өз талаптарын кіріс хат журналында тіркелетін талап арызда баяндайды. Талап арызда мыналар көрсетілуі тиіс:
  - 1) талап арызды беру күні;
  - 2) тараптардың атаулары, пошталық мекен-жайлары мен банктік деректемелері;
  - 3) арбитражға жүгіну негізінің дәлелдемесі;
  - 4) талапкердің талаптары;
  - 5) талапкер өз талаптарын негіздейтін мән-жайлар;
  - 6) талаптардың негіздерін растайтын дәлелдемелер;
  - 7) талап бағаланатын болса, талаптың бағасы;
  - 8) талап арызға тіркелген құжаттар мен өзге де материалдар тізімі. Талап арыз талапкердің немесе өкілдің қолымен расталуы тиіс.

Арбитраждық іс жүргізу барысында тарап өз талаптарын өзгерте немесе толықтыра алады.

- 4.5. Жауапкер талапкерге және Биржалық арбитражға өз позициясын баяндай отырып талап арызға жауап ұсынуға құқылы.
- 4.6. Арбитраждық іс жүргізу барысында тарап негізгі талапқа өз қарсылықтарын өзгертуге және (немесе) толықтыруға құқылы.
- 4.7. Талап арызды қабылдаған Биржалық арбитраж он күнтізбелік күн ішінде арбитраждық іс жүргізуді бастау туралы ұйғарым шығарады.
Жауапкердің қарсылықтарын ұсынбауы дауды қарауға кедергі бола алмайды.
- 4.8. Биржалық арбитраж талап арызды қайтарады:
- 1) арбитраждық соттың дауды қарауға өкілеттіктерінің жоқтығы туралы ұйғарым шыққан кезде;
  - 2) арбитраждық келісімнің немесе биржалық мәміленің тараптары болып табылмайтын үшінші тұлғалардың мүдделері қозғалған жағдайда;
  - 3) талап арыз оны қол қоюға немесе ұсынуға өкілеттігі жоқ тұлғамен қол қойылса немесе берілсе;
  - 4) талапкер талап арызды қайтару туралы өтінішпен жүгінсе;
  - 5) Биржалық арбитраж сол тараптар арасындағы, сол нысан бойынша және сол негіздер бойынша дауда арбитраждық іс жүргізу жүргізсе;
  - 6) тараптар арасында арбитраждық келісім жоқ;
  - 7) талаптың нысаны арбитраждық келісімнің шегінен шығып кетеді
- 4.9. Жауапкер қарсы талаппен жүгінуге құқылы, егер қарсы талап пен негізгі талаптың арасында өзара байланыс болса.
- 4.10. Биржалық арбитраж отырысының уақыты мен орны туралы хабарлама дау тараптарына отырысқа дейін үш жұмыс күні бұрын тапсырылады.
- 4.11. Тараптар қалауы бойынша арбитраждық іс жүргізуде пайдаланылатын тіл туралы келісе алады.
- Егер арбитражда іс дайындау барысында талапкер арбитраждық іс жүргізу жүргізілетін тілді меңгермейтіні белгілі болса,
Іске қатысатын тілді (тілдерді) меңгермейтін тұлғаларға аудармашы қызметі қамтамасыз етіледі.

арбитражном разбирательстве.

Арбитраждық іс жүргізу тілінде (тілдерінде) емес тілде берілетін арбитражға берілетін тарап тіл (тілдер) аудармасын қамтамасыз етуге міндетті.

Арбитраж тараптардан арбитраждық іс жүргізу тіліне (тілдеріне) аударуды талап ете алады.

Арбитраждың құжаттары мен өзге де материалдары іске қатысатын тұлғаларға арбитраждық іс жүргізу тілінде тапсырылады.

- 4.12. Арбитраждық іс жүргізуге қатысатын дау тараптарының мынадай құқықтары бар:
- іс материалдарымен танысуға, одан үзінділер жасауға және көшірмелер алуға; Биржалық арбитраждың отырысына қатысуға;
  - дәлелдемелер ұсынуға;
  - өтінімдер берге, Биржалық арбитраж арбитрлеріне қарсылық білдіруге;
  - отырысқа қатысушы тұлғаларға сұрақтар қоюға, ауызша және жазбаша түсіндірмелер беруге;
  - Биржалық арбитраждың отырыстарында туындайтын барлық мәселелер бойынша өз дәлелдерін баяндауға;
  - екінші тараптың өтінімдері мен дәлелдеріне қарсылық білдіруге;
  - Биржалық арбитраждың отырыс хаттамаларымен танысуға және олар бойынша жазбаша ескертпелер беруге;
  - Биржалық арбитраждың шешімдерін принудительно орындауды сотта өтінуге;
  - заңмен белгіленген жағдайларда Биржалық арбитражды шешімін жою туралы өтінішпен жүгінуге;
  - дауды бітімгерлік келісіммен немесе медиация тәртібімен аяқтауға;
- 4.13. Тараптар ережеден өзгеше жасаспаса: дауды Биржалық арбитражда ол жоқта қарауға Биржалық арбитраждың өкілеттігі бар.
- 4.14. Тараптар өзгеше жасаспаса:
- 1) кез келген жазбаша хабарлама алушының тұрақты тұрғылықты жері немесе жұмыс орны бойынша жеткізілсе алынған болып есептеледі;

2) жазбаша хабарлама жеткізілген күні алынған болып есептеледі.

- 4.15. Арбитраждық іс жүргізуге қатысатын тараптардың мынадай құқықтары бар:
- 1) іс материалдарымен танысуға және осы материалдардың көшірмелерін алуға;
  - 2) дәлелдемелер ұсынуға;
  - 3) өтінімдер беруге, арбитрлерге қарсылық білдіруге;
  - 4) процеске қатысушыларға сұрақтар қоюға, ауызша және жазбаша түсіндірмелер беруге;
  - 5) барлық туындайтын мәселелер бойынша өз дәлелдерін баяндауға;
  - 6) екінші тараптың өтінімдері мен дәлелдеріне қарсылық білдіруге;
  - 7) арбитраж отырысының хаттамасымен танысуға және оның бойынша жазбаша ескертпелер беруге;
  - 8) арбитраждық шешімді заңнамаға сәйкес принудительно орындауды сотта өтінуге;
  - 9) осы Заңмен белгіленген жағдайларда арбитраждық шешімді жою туралы өтінішпен жүгінуге;
  - 10) дауды бітімгерлік келісіммен немесе медиация тәртібімен аяқтауға;
- 4.16. Әрбір тарап өз талаптарының негізі ретінде жүгінетін мән-жайларды дәлелдеуге міндетті.
- Биржалық арбитраж тараптар берген дәлелдемелерді қабылдаудан бас тартуға құқылы, егер олар дауға байланысты болмаса немесе дәлелдемелік мәні болмаса.
- Биржалық арбитраж іс бойынша барлық бар дәлелдемелерді тікелей зерттеуге міндетті.
- 4.17. Арбитраждық іс жүргізуге қатысатын тараптар өзгеше жасаспаса, Биржалық арбитраж:
- 1) нақты мәселелер бойынша қорытынды ұсыну үшін бір немесе бірнеше сарапшы тағайындауға;
  - 2) тараптардан сарапшыға іске байланысты кез келген ақпарат беруін немесе өзіне байланысты кез келген заттарды және құжаттарды ұсынуын талап етуге;
  - 3) сарапшының арбитраждық іс жүргізуге қатысуына байланысты өзге де мәселелерді, оның ішінде шығыстарды бөлуді шешуге;
- Сараптама қорытындысы жазбаша нысанда ұсынылады. Тараптар өзгеше жасаспаса, тараптар сарапшыны арбитраждық отырысқа шақыра алады.
- 4.18. Дауларды арбитраждық іс жүргізуге дайындау дауды қарауды бастау ұйғарымын алған күннен бастап он бес жұмыс күні ішінде жүргізіледі.
- Даулар дайындау аяқталған күнінен бастап екі айлық мерзімде арбитражбен қаралып, шешіледі.

Белгіленген мерзімдер арбитражбен қаралатын дауды күрделілігіне қарай ұзартылуы мүмкін.

Егер арбитр арбитраждық іс жүргізуді негізсіз кешіктірсе, тараптар Биржа Басқармасына оны алмастыруды өтінуге құқылы.

4.19. Биржалық арбитраж хаттамасын жүргізеді, онда мыналар көрсетіледі:

- 1) арбитраж отырысының жылы, айы, күні мен орны;
- 2) арбитраждың басталу мен аяқталу уақыты;
- 3) дауды қарайтын арбитраждың атауы, арбитрлердің, отырыс хатшысының тегі мен инициалдары;
- 4) іс атауы;
- 5) іске қатысатын тұлғалардың, өкілдердің, куәлардың, сарапшылардың, мамандардың, аудармашылардың келуі туралы мәліметтер;
- 6) төрағалық етушінің (жеке-дара арбитрдің) бұйрықтары мен арбитражбен отырыста шыққан ұйғарымдар;
- 7) іске қатысатын тұлғалардың және олардың өкілдерінің мәлімдемелері, өтінімдері мен түсіндірмелері;
- 8) куәлардың айғақтары, сарапшылардың өз қорытындылары бойынша ауызша түсіндірмелері, мамандардың түсіндірмелері;
- 9) құжаттарды жариялау, заттай дәлелдемелерді қарау, дыбыс жазбаларын тыңдау туралы мәліметтер;
- 10) шешімдер мен ұйғарымдардың мазмұнын жариялау мен түсіндіру, оларды шағымдаудың тәртібі мен мерзімін түсіндіру туралы мәліметтер;
- 11) іске қатысатын тұлғалардың хаттамамен танысу және оған ескертпелер беру құқықтары туралы хабардар ету туралы мәліметтер;
- 12) хаттаманы жасаудың күні.

4.20. Хаттаманы Биржалық арбитраждың отырыс хатшысы жасайды.

Арбитраждық іс жүргізуге қатысатын тұлғалар мен олардың өкілдері хаттаманы жариялауды өтінуге құқылы.

Күрделі істер бойынша Биржалық арбитраж отырысының хаттамасын жасау мен қол қою ұзартылуы мүмкін.

Хаттамаға Биржалық арбитраждың Председателі мен хатшы қол қояды. Барлық өзгерістер, түзетулер, толықтырулар хаттамада ескертіледі.

4.21. Арбитраждық іс жүргізуге қатысатын тұлғалар және (немесе) олардың өкілдері хаттамамен танысуға және оған ескертпелер беруге құқылы.

4.22. Хаттамаға ескертпелерді оған қол қойған төрағалық етуші (жеке-дара арбитр) қарайды.

Төрағалық етуші (жеке-дара арбитр) берілген ескертпелермен келіспеген жағдайда олар арбитражбен қаралады.

Хаттамаға ескертпелер олар берілген күннен бастап бес күнтізбелік күн ішінде қаралуы тиіс.

Іс бойынша төрағалық еткен (жеке-дара арбитр) қандай да бір объективті себептермен хаттамаға ескертпелерді қарай алмайтын жағдайда, олар қалған арбитрлермен қаралады.

- 4.23. Тарап Биржалық арбитражбен қаралатын талапты қамтамасыз ету туралы құзыретті сотқа өтініш беруге құқылы.
- 4.24. Жауапкер қарсы талаппен жүгінуге құқылы, егер қарсы талап пен негізгі талаптың арасында өзара байланыс болса.
Қарсы талап арбитраждық іс жүргізу барысында Биржалық арбитраждың шешімі қабылданғанға дейін берілуі мүмкін.

5-бап. Биржалық арбитраждың шешімі

- 5.1. Арбитраждық іс жүргізу қорытындысы бойынша Биржалық арбитраж өз арбитрлерінің көпшілік дауысымен Биржалық арбитраждың шешімін шығарады. Шешім Биржалық арбитраждың отырысында жарияланады. Биржалық арбитраж тек қарар бөлімін ғана жариялайды.
Арбитрлер көпшілігінің шешімімен келіспеген Биржалық арбитраждың арбитрі жеке пікірін жазуға құқылы.
Арбитраждық іс жүргізу барысында тараптар бітімгерлік келісім жасасу арқылы дауды реттесе, Биржалық арбитраж бітімгерлік шартты шешімі түрінде бекітеді.
- 5.2. Биржалық арбитраждың шешімі арбитраждық іс жүргізу орнында қабылданды деп есептеледі және заңды күшіне енеді.

5.3. Биржалық арбитраждың шешімі жазбаша нысанда жазылып, Биржалық арбитраж арбитрлерімен қол қойылады. Шешімде:

- 1) шешімді қабылдау күні;
- 2) арбитраждық іс жүргізу орны;
- 3) Биржалық арбитраждың құрамы;
- 4) дау тараптарының атаулары, олардың өкілдерінің тегі мен инициалдары, лауазымдары мен өкілеттіктері;
- 5) Биржалық арбитраждың өкілеттіктерінің негіздемесі;
- 6) талапкердің талаптары мен жауапкердің қарсылықтары, тараптардың өтінімдері;
- 7) іс мәні, іс жүргізуге қатысатын тұлғалардың мәлімдемелері, өтінімдері, түсіндірмелері;

8) Биржалық арбитражбен анықталған іс мән-жайлары, Биржалық арбитраждың қорытындылары негізделген дәлелдемелер;

9) Биржалық арбитраждың мәлімделген талаптардың әрқайсысын қанағаттандыру немесе одан бас тарту туралы қорытындылары;

10) арбитражда дауды шешуге байланысты шығыстар сомасы, аталған шығыстарды тараптар арасында бөлу;

Қарар бөлімінде Биржалық арбитраждың мәлімделген талаптарды қанағаттандыру немесе одан бас тарту туралы қорытындылары, міндетті орындауды қамтамасыз ету үшін шаралар белгіленеді.

Шешімді қабылдаудан кейін оның данасы әрбір тарапқа тапсырылуы немесе жіберілуі тиіс.

5.4. Арбитраждық шешімді алғаннан кейін алпыс күнтізбелік күн ішінде:

1) тараптардың кез келгені екінші тарапты хабардар ете отырып, арбитраждан есепте кеткен қателерді, математикалық есептеулердегі қателерді немесе осыған ұқсас қателерді түзетуін өтінуге құқылы;

2) тараптардың кез келгені екінші тарапты хабардар ете отырып, арбитраждан арбитраждық шешімнің нақты мәселесі немесе бөлімі бойынша түсіндірме беруін өтінуге құқылы;

Биржалық арбитраж арбитраждық шешімнің шығарылған күнінен бастап алпыс күнтізбелік күн ішінде қосымша шешім шығара алады.

Тараптар өзгеше жасаспаса, тараптардың кез келгені екінші тарапты хабардар ете отырып, арбитраждан алпыс күн ішінде арбитраждық іс жүргізу барысында мәлімделген, бірақ арбитраждық шешімде көрсетілмеген талаптарды қамту үшін қосымша шешім шығаруын өтінуге құқылы.

Биржалық арбитраж қажет болған жағдайда мерзімді ұзарта алады, бірақ

алпыс күнтізбелік күннен аспайды, осы мерзімде қателіктерді түзету, түсіндірме беру немесе қосымша шешім шығару қажет.

- 5.5. Арбитраждық шешім арбитраждық келісімнің тараптарының бірінің немесе мүдделері қозғалған тұлғаның өтінішімен қайта қаралуы мүмкін.
- 5.6. Даудың мәнін қозғамайтын мәселелер бойынша Биржалық арбитраж ұйғарымдар шығарады.
- 5.7. Биржалық арбитраж арбитраждық іс жүргізуді тоқтату туралы ұйғарым шығарады, егер:
  - талапкер өз талабынан бас тартса, егер жауапкер іс жүргізуді тоқтатуға қарсылық білдірмесе;
  - Биржалық арбитраж оған берілген дауды қарауға өкілеттігі жоқ екендігі туралы ұйғарым шыққан болса;
  - сол тараптар арасындағы, сол нысан бойынша және сол негіздер бойынша дауда шыққан, заңды күшіне енген шешім болса;
  - тараптар арбитраждық іс жүргізуді тоқтату туралы келісімге келсе;
  - арбитраждық іс жүргізудің тарапы болып табылатын заңды тұлға тарапталса;арбитраждық іс жүргізудің тарапы болып табылатын жеке тұлға қайтыс болса (қайтыс болды деп жарияланса);
- 5.8. Биржалық арбитражбен қаралған іс шешім қабылданған күннен бастап кемінде үш жыл бойы Биржамен сақталады.

6-бап. Биржалық арбитраждың шешімін орындау

- 6.1. Биржалық арбитраждың шешімі белгіленген тәртіппен және белгіленген мерзімде міндетті орындалуға тиіс.
- 6.2. Егер Биржалық арбитраждың шешімі белгіленген мерзімде ерікті орындалмаса, ол принудительно орындалуға тиіс. Биржалық арбитраждың шешімін принудительно орындауды ҚР атқарушылық іс жүргізу ережелері бойынша жүзеге асырылады.

7-бап. Тәртіптік ықпал ету шараларын қолдану

- 7.1. Сауда қатысушыларының Биржа Ережелері талаптарын бұзуын анықтаған жағдайда Биржалық арбитраж ұсыным беруге құқылы:

1) Нұсқама;
2) Жария хабарлама бар нұсқама;
3) Белгілі мерзімге берілген режимдегі сауда секциясында саудаларға қол жеткізуді белгілі мерзімге тоқтата тұру;
Биржаның уәкілетті басқару органы Биржа Ережелерінің талаптарын бұзған Сауда қатысушыларына мына шараларды қолдануға уәкілетті:

- 7.2. Нұсқама, тәртіптік ықпал ету шарасы ретінде, Биржа Басқармасымен жазбаша нысанда шығарылады және мыналарды қамтиды:
- Сауда қатысушысы қызметінің талаптарға сәйкес еместігін білдіретін іс-қимылдар немесе оққылықтар;
  - бұзушының осы сәйкессіздіктерді түзету немесе болдырмау үшін жасауы тиіс іс-қимылдар;
- 7.3. Жария хабарлама бар нұсқама, тәртіптік ықпал ету шарасы ретінде, Биржа Басқармасымен жазбаша нысанда шығарылады.
- 7.4. Белгілі мерзімге берілген режимдегі сауда секциясында саудаларға қол жеткізуді тоқтата тұру Сауда қатысушысының Биржалық сауда ережелерінің талаптарын бұзуы кезінде Биржа Басқармасымен қолданылады.

8-бап. Қорытынды ережелер

- 8.1. Биржалық арбитраждың барлық ресімделген шешімдері, ұйғарымдары, сондай-ақ хаттар мен өзге де құжаттар Биржа мен Биржалық арбитражды Тараптармен ресми байланыс деп танылады.
- 8.2. Осы Регламентпен реттелмеген мәселелер ҚР заңнамасымен қарастырылған тәртіппен шешіледі.